

Examenul național de bacalaureat 2022

Proba E. d)

Sociologie

Varianta 1

Profilul umanist din filiera teoretică.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece punct din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I. TÊTEL

(30 punct)

Îrja a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűjelet! Egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. Szociológiai szempontból a kiterjedt családot:
 - a. a házastársak és az ő gyerekeik alkotják
 - b. ugyanabban a háztartásban élő egyedüli szülő és ennek gyermekei alkotják
 - c. ugyanabban a háztartásban a családmag és a mellette élő, több generációhoz tartozó rokonok alkotják
 - d. két felnőttből áll, akik a törvény által elismert okmánnyal rendelkeznek
2. A család és állam mellett az egyház is fontos szerepet töltött be az emberek életében, mert:
 - a. olyan magatartásokat és mentalitásokat határoz meg, amelyeken a személy hitének lenyomata felismerhető
 - b. bizonyos társadalmi szerepeknek megfelelő, az elfogadott kulturális modellek, normák, magatartások laikus átörökítő és asszimiláló folyamata
 - c. formatív hatása van és társadalmi önmegvalósítás képességét alakítva, az ember a társadalmi életbe a beszéd által vesz részt.
 - d. az embernek a szekularizáció általi társadalmi lényként való cselekvőképességét képviseli
3. A társadalom szintjén a politikai pártok:
 - a. szervezetek, amelyek olyan módszereket alkalmaznak, amelyek által az állam és egy nemzet összes állampolgára közti viszonyok meghatározódnak
 - b. olyan intézmények, amelyek a szent gondolatára alapozva fejtik ki tevékenységüket, egyesítve az egyéneket egy társadalmi-vallási közösségbe
 - c. olyan intézmények, amelyek révén megvalósul a társadalom által elfogadott tudományos megismerés kezelése
 - d. olyan szervezetek, amelyek programszerűen, tudatosan és szervezeten fejtik ki tevékenységüket, céljuk pedig a kormányzási hatalom megszerzése és befolyásolása.
4. Szociológiai értelemben a család:
 - a. formális szervezet
 - b. autokrácia
 - c. bürokrácia
 - d. társadalmi intézmény
5. Amit a hatalmak szétválasztásának elve, mint egyik alkotmányos elv jelent:
 - a. az állam szabadon dönthet kül- és belügyeiben
 - b. a hatalomnak minél több személy és intézmény közötti minél széleskörűbb elosztása
 - c. a nép azon képessége, hogy választott képviselők által képes kormányozni
 - d. a csoportos cselekvés lehetősége a polgárok jogainak köszönhetően
6. Szociológiai szempontból, a civil szervezetekről elmondható, hogy:
 - a. a politikai rendszeren belül, olyan intézményekként jöttek létre, amelyek ideológiák és doktrínákat juttatnak kifejezésre
 - b. olyan önkéntesekből állnak, akik egy bizonyos társadalmi kategória érdekeinek megvalósításáért cselekednek
 - c. politikai stratégiaként végigjárják: a hatalom befolyásolását, a hatalom megszerzését és ennek gyakorlását
 - d. társadalmi intézmények, amelyek a hitre, szimbólumokra és vallásos gyakorlatra alapoznak

7. A socializáció folyamatában az iskola úgy is elemezhető, mint:
- az elsődleges socializáció ágense, amelynek különös szerepe a serdülőkorban van, és amely azonos státuszú és egyforma értékekkel rendelkező személyekből áll
 - az elsődleges socializáció ágense, amely a tanítási- tanulási módszereket a gyermekek életkori vagy személyiségbeli sajátosságaihoz adaptálja
 - a másodlagos socializáció ágense, amely tudományos, erkölcsi, polgári tartalmakat közvetít és célja a elfogadott attitűdök és magatartások formálása
 - a másodlagos socializáció ágense egy azonos kulturális hagyományokkal rendelkező közösség számára, amely rendelkezik a társadalom alcsoportja identitás érzetével
8. Az állampolgárság, mint a demokratikus államok sajátos alkotórésze, feltételezi:
- az illető állam szuveranitását, mint a nemzet-állam működésének alapelve
 - mindazoknak, akik állampolgársággal rendelkeznek, közös jogok és köteleességek biztosítása
 - bizonyos szimbólumok meglétét, amelyek a közösséghez való tartozás érzését biztosítják
 - a sajtó, a rádió és a televízió általi információs eszközök együttesét
9. Egy példa a civil társadalom szintjén létrejött szervezetre:
- politikai párt
 - az ország parlamentje
 - a kereskedelmi társadalom
 - a civil szervezet
10. Mint a személyiség alakításához és formálásához hozzájáruló tényező, a nonformális nevelés:
- a tanügyi rendszer keretében működő intézményekben folytatott sajátos pedagógiai tartamú tevékenységek
 - az iskolán kívüli körökhöz, versenyekhez hasonló, rugalmas, de szervezett keretben, pedagógiai tartalommal rendelkező tevékenységek
 - a társadalom minden szintjén, spontán módon ható pedagógiai befolyások, a családéhoz vagy a médiáéhoz hasonlóak
 - közüktatási intézmények, egyetemek vagy képzési és továbbtanulási központok által szervezett formális nevelési tevékenységek

II. TÉTEL

(30 pont)

A. A baloldali oszlopban a szociológiai kutatás módszertanának sajátos fogalmai vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig erre vonatkozó igaz állítások. Írják a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását!

a. Kísérlet	1. Egy hipotézis igazolására alkalmazott technika, amely során az egyénektől és embercsoportoktól verbális információkat nyernek kérdések és válaszok által.
b. Interjú	2. Egy reprezentatív eredmény elérése érdekében alkalmazott eljárás, amely során beazonosításra kerülnek azok a személyek, akik megkérdezésre kerülnek a szociológiai ankét során.
c. Kérdőív	3. Abban az esetben alkalmazott módszer, amikor a tanulmányozott jelenségek és folyamatok közvetlen módon nem elérhetőek, csak a társadalmi dokumentumok által.
d. Dokumentumelemzés	4. Írott formában összeállított, kérdések együttese, adott esetben válaszlehetőségekkel rendelkező kérdések együttese, amely a megkérdezetteket válaszadásra készíti, ezek írott formában kerülnek lejegyezésre.
	5. Feltételezi a jelenségek kontrolált manipulációját, melynek célja, hogy szükséges megfigyeléseket végezzenek ennek megértése érdekében, és lehetővé téve a két változó közötti kapcsolat ellenőrzését.

12 pont

B. Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget:

A legfontosabb funkcióira rávilágítva (a társadalmi élet „normalizálása”, a társadalmi csoportok kohéziójának és folytonosságának a biztosítása, a társadalmi struktúrák stabilitásának és funkcionalitásának biztosítása), a szocializációt meghatározhatjuk úgy is, mint egy olyan folyamat, amelyben az egyén arra készítetett, hogy aktuális magatartását annak a csoportnak az elvárásai függvényében alakítsa, amelyhez tartozik. Továbbá, mint a kulturális modell közelítésének folyamata, a szocializáció feltételezi az adott kultúra értékeinek és normáinak elsajátítását, elősegítve a konformitást és a konszenzust, mivel megengedi az emberek viselkedésének a társadalmi szabályoknak való megfeleltetését.

A fenti szöveg alapján válaszoljon az alábbi kérelmekre:

1. Fogalmazza meg a szöveg alapgondolatát! **2 pont**
2. Magyarázza meg körülbelül fél oldalas terjedelemben a szövegben megemlített két szociológiai fogalom interakcióba lépésének sajátos módját! **10 pont**
3. Érveljen azon hipotézis mellett vagy ellen, mely szerint: *ha az elsődleges szocializáció folyamán a gyermek megtanulja, hogy az egyéneknek olyan érdekeik, vágyaik és szokásaik vannak, amelyeket mások is figyelembe kell vegyenek, akkor ő a társadalmi elvárásoknak megfelelő magatartást fog gyakorolni.* **3 pont**
4. Mutassa be a kortárs csoport gyerekek és kamaszok társadalmi integrációjára gyakorolt hatására vonatkozó nézetét! **3 pont**

III. TÉTEL **(30 pont)**

Válaszoljon az alábbi kérelmekre:

1. Határozza meg a *státuszindikátor* fogalmát! **4 pont**
2. Említse meg a formális társadalmi viszonyok két jellemzőjét! **6 pont**
3. Mutasson be, körülbelül fél oldalas terjedelemben, amelyben a fogalmakat sajátos szociológiai értelmükben használja, egy összefüggést a *társadalmi csoport* és a *társadalmi szerep* fogalmai között! **10 pont**
4. Konkrét példával mutassa be, ahogyan a *hagyományos társadalmakban az egyén oktatáshoz való hozzáférése az előírt státusz befolyásolta!* **4 pont**
5. Érveljen körülbelül tíz soros terjedelemben azon kijelentés mellett, miszerint: *a társadalmi kapcsolatok biztosítják a csoportok kohézióját és fennmaradását!* **6 pont**